

Aneks nr 8
do Strategii Rozwoju Województwa Podlaskiego do roku 2020
z dnia 9 września 2013 r.

Bibliografia

Białystok, wrzesień 2013 r.

SŁOWNIK UŻYWANYCH W SRWP SKRÓTÓW

- BAT** (best available technology) – najlepsze dostępne techniki
- BDL** – Bank Danych Lokalnych
- BDR** – Bank Danych Regionalnych
- BIZ** – bezpośrednie inwestycje zagraniczne
- PBSSP** – Program Badań Statystycznych Statystyki Publicznej
- B+R** – badania i rozwój
- BY** – Republika Białorusi
- CZ** – Republika Czeska
- D** – Republika Federalna Niemiec
- DPR** – Departament Polityki Regionalnej
- DSRK** – Długookresowa Strategia Rozwoju Kraju
- EUR** – euro
- GDDKiA** – Generalna Dyrekcja Dróg Krajowych i Autostrad
- GUS** – Główny Urząd Statystyczny
- ICT** (Information and Communication Technologies) – technologie informacyjno-komunikacyjne
- JST** – jednostki samorządu terytorialnego
- KPR** – Krajowy Program Reform
- KPZK/KPZK 2030** – Koncepcja Przestrzennego Zagospodarowania Kraju 2030
- KSRR** – Krajowa Strategia Rozwoju Regionalnego
- LQ** – wskaźnik lokalizacji
- LT** – Republika Litewska
- MSZ** – Ministerstwo Spraw Zagranicznych
- NBP** – Narodowy Bank Polski
- OSI** – Obszar Strategicznej Interwencji
- OZE** – odnawialne źródła energii
- PBPP** – Podlaskie Biuro Planowania Przestrzennego
- PFT** – Podlaskie Forum Terytorialne
- PKB** – Produkt Krajowy Brutto
- ROT** – Regionalne Obserwatorium Terytorialne
- RPO** – Regionalny Program Operacyjny
- RU** – Federacja Rosyjska
- SK** – Republika Słowacka
- SRKL** – Strategia Rozwoju Kapitału Ludzkiego
- SRKS** – Strategia Rozwoju Kapitału Społecznego
- SRWP** – Strategia Rozwoju Województwa Podlaskiego do roku 2020
- SRT** – Strategia Rozwoju Transportu
- SSP** – Strategia Sprawne Państwo
- SWOT** - analiza SWOT
- SZRWRiR** – Strategia Zrównoważonego Rozwoju Wsi, Rolnictwa i Rybactwa
- ŚSRK** – Średniookresowa Strategia Rozwoju Kraju
- TEN-T** (Trans European Transport Networks) – Transeuropejskie Sieci Transportowe
- UA** - Ukraina
- UE** – Unia Europejska
- UKE** – Urząd Komunikacji Elektronicznej
- UMWP** – Urząd Marszałkowski Województwa Podlaskiego
- UNESCO** – Organizacja Narodów Zjednoczonych do Spraw Oświaty, Nauki i Kultury
- WDB** – wartość dodana brutto
- WFOŚiGW** – Wojewódzki Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej

WIOŚ – Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska

WMDT – wskaźnik międzygałęziowej dostępności transportowej

WPF WP – Wieloletni Plan Finansowy Województwa Podlaskiego

SŁOWNIK WYBRANYCH POJĘĆ

Drenaż mózgów - zjawisko emigracji ludzi dobrze wykształconych do krajów wysoko rozwiniętych, które oferują im lepsze warunki materialne i zawodowe. Terminu "drenaż mózgów" (ang. brain drain) zaczęto używać na początku lat 60. dla opisu zjawiska odpływu pracowników obficie wyposażonych w kapitał ludzki, czyli migracji dobrze wykształconych pracowników (np. naukowców) do bogatszych krajów.

HDI (*Human Development Index* - wskaźnik rozwoju społecznego) – syntetyczny miernik opisujący efekty w zakresie społeczno-ekonomicznego rozwoju poszczególnych krajów (stąd czasem nazywany wskaźnikiem rozwoju społeczno-ekonomicznego).

Life science (nauki przyrodnicze, nauki o życiu) - szeroko definiowana grupa dziedzin nauki, które z definicji dotyczą żywych organizmów, w tym ludzi, zwierząt oraz roślin. Do tej grupy zalicza się biologię, biotechnologię, genomikę, proteomikę, farmację i biomedycynę, a także – wg niektórych źródeł – bioinformatykę.

Proces „wymywania” - zjawisko polegające na drenażu wykwalifikowanej kadry, kapitału i innych zasobów z regionów najsłabiej rozwiniętych.

Przemysły kultury - zorientowana rynkowo działalność tych instytucji, które zajmują się produkcją oraz dystrybucją dóbr i usług kultury, czyli takich, których wartość płynie z ich funkcji jako nośników znaczeń przez obrazy, symbole, znaki i dźwięki.

Przemysły kreatywne - są to te aktywności, które mają swoje źródło w indywidualnej kreacji, zdolnościach i talencie, mające potencjał tworzenia dobrobytu i miejsc pracy, poprzez produkcję i eksploatację własności intelektualnej (definicja przemysłów kreatywnych zaproponowana przez Departament Kultury, Mediów i Sportu Wielkiej Brytanii), w tym w szczególności: przemysł filmowy, video i produkcji audiowizualnej, przemysł muzyczny, przemysł wydawniczy, przemysł medialny (telewizja, radio, prasa, internet, mobile), przemysł reklamy, projektowanie graficzne i wzornictwo przemysłowe (design), projektowanie ubioru (fashion design), architektura, galerie i handel sztuką, sztuki sceniczne (performatywne), działalność artystów i rzemiosło artystyczne, konserwacja zabytków i dzieł sztuki, gry komputerowe i oprogramowanie.

Srebrna gospodarka (Silver economy) - system ekonomiczny ukierunkowany na wykorzystanie potencjału osób starszych i uwzględniający ich potrzeby.

Suburbanizacja - tradycyjnie oznacza proces przenoszenia form przestrzennych miasta oraz form życia miejskiego poza miasto centralne, na tereny w jego sąsiedztwie oraz proces zespalania funkcjonalnego obszarów podlegających suburbanizacji z miastem centralnym. Mianem suburbanizacji określa się także tylko proces decentralizacji w regionie miejskim polegający na przemieszczaniu się ludności i podmiotów gospodarczych z miasta centralnego do strefy podmiejskiej.

SWOT (Strengths, Weaknesses, Opportunities, Threats) - metoda analizy strategicznej, której istotą jest identyfikacja czynników, które mogą wpływać na funkcjonowanie obiektu oraz posegregowanie ich na cztery grupy: mocne strony (czynniki wewnętrzne, które stanowią atut, przewagę, zaletę analizowanego obiektu), słabe strony (czynniki wewnętrzne, które stanowią słabość, barierę, wadę obiektu), szanse (czynniki zewnętrzne, które stwarzają szansę korzystnej zmiany dla analizowanego

obiekty), zagrożenia (czynniki zewnętrzne, które stwarzają niebezpieczeństwo zmiany niekorzystnej dla obiektu).

Think tank (ang., dosłownie: zbiornik myśli) – komitet doradczy, z założenia niezależny, niedziałający dla zysku ośrodek zajmujący się badaniami i analizami dotyczącymi spraw publicznych. Do celów działalności think tanków należy zazwyczaj poszukiwanie sposobów rozwiązania problemów społecznych i udział w publicznej debacie. Spotkać można szersze rozumienie tego pojęcia, na oznaczenie grupy osób lub instytucji mających podobne cele, ale niekoniecznie posiadających status organizacji pozarządowych. Do najbardziej znanych organizacji typu t.t. w Polsce należą m.in: Centrum im. Adama Smitha, Centrum Analiz Ekonomiczno-Społecznych, Fundacja im. S. Batorego, Instytut Sobieskiego, Ius et Lex. Wśród najpopularniejszych zagranicznych t.t. należy wymienić: American Enterprise Institute, Freedom House, Heritage Foundation, Institute for International Economics, Research Triangle Institute (<http://wpti.civis.org.pl/index.php?/S-U/think-tank-fabryka-pomysow-idei.html>).

Zielone zamówienia publiczne - oznaczają politykę, w ramach której podmioty publiczne włączają kryteria i/lub wymagania ekologiczne do procesu zakupów (procedur udzielania zamówień publicznych) i poszukują rozwiązań ograniczających negatywny wpływ produktów/usług na środowisko oraz uwzględniających cały cykl życia produktów, a poprzez to wpływają na rozwój i upowszechnienie technologii środowiskowych.

BIBLIOGRAFIA

1. *Aktualne problemy demograficzne regionu Polski wschodniej*, Raporty i analizy EUROREG nr 5/2010, Warszawa 2010.
2. *Analiza kluczowych sektorów województwa podlaskiego. Sektor turystyki – analiza uczestników ruchu turystycznego*, Podlaskie Obserwatorium Rynku Pracy i Prognoz Gospodarczych, Białystok 2010.
3. *Badanie funkcjonowania systemu kształcenia zawodowego w Polsce. Raport końcowy*, Ministerstwo Edukacji Narodowej, Departament Kształcenia Zawodowego i Ustawicznego, Warszawa, luty 2011.
4. Byszewska I., *Żywność regionalna i tradycyjna. Nie tylko dla koneserów*, Raport, fresh&cool market, <http://www.fcmarket.pl/sezam/181824.pdf>.
5. Czapiński J., Panek T. (red.), *Diagnoza społeczna 2011. Warunki i jakość życia Polaków*, Warszawa: Rada Monitoringu Społecznego 2011.
6. Dębowska K., Widelska U., Jarocka M., Kilon J., Walicki A., *Potencjał naukowo-badawczy podlaskich uczelni wyższych. Podlaska Strategia Innowacji – Budowa Systemu Wdrażania*, Instytut Badań i Analiz VIAVDE, ECDS, Białystok 2011.
7. *Dokument Roboczy Służb Komisji. Elementy Wspólnych Ram Strategicznych na lata 2014-2020 dla Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, Europejskiego Funduszu Społecznego, Funduszu Spójności, Europejskiego Funduszu Rolnego na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich oraz Europejskiego Funduszu Morskiego i Rybackiego*, European Commission, Brussels, 14.3.2012, SWD(2012)61 final część I i II.
8. *Działalność innowacyjna przedsiębiorstw w latach 2008-2010*, Informacje i Opracowania Statystyczne, Główny Urząd Statystyczny, Urząd Statystyczny w Szczecinie, Warszawa 2012.
9. Dziemianowicz W., *Konkurencyjność gmin w świetle relacji władze lokalne – inwestorzy zagraniczni*, Wydawnictwo Uniwersytetu Warszawskiego, Warszawa 2008.
10. Dziemianowicz W., Łukomska J., *Obszary tracące dotychczasowe funkcje społeczno-gospodarcze wskazane indykatywnie w Krajowej Strategii Rozwoju Regionalnego 2010-2020*, badanie na zlecenie MRR, Warszawa 2012.
11. Dziemianowicz W., Nowicka P., Peszat K., *Diagnoza strategiczna województwa podlaskiego*, Urząd Marszałkowski Województwa Podlaskiego, Białystok – Warszawa 2012.
12. Dziemianowicz W., Przyborowski K., *Konkurencyjność gmin w Polsce – 2012*, Geoprofit, Warszawa 2012 (raport: www.geoprofit.eu).
13. Dziemianowicz W., Szmigiel-Rawska K., Nowicka P., Dąbrowska A., *Planowanie strategiczne. Poradnik dla pracowników administracji publicznej*, Ministerstwo Rozwoju Regionalnego, Warszawa 2012.
14. Dziekońska M. (red.) *Kapitał społeczny województwa podlaskiego w kontekście funkcjonowania sektora non-profit*, Białystok 2013.
15. *Europa 2020. Strategia na rzecz inteligentnego i zrównoważonego rozwoju sprzyjającego włączeniu społecznemu*, Komisja Europejska, Bruksela 2010.
16. Galik A.J., Rószkiewicz M., *Udział Polski w 7. Programie Ramowym. Statystyki po 274 zakończonych konkursach*, KPK, Warszawa 2011.
17. Grabowiecki J. (red.), *Wymiana handlowa województwa podlaskiego po akcesji do Unii Europejskiej*, Białystok 2012.
18. Grabowska I., Kotowska I.E., *Doskonalenie zawodowe a status na rynku pracy*, [w:] Czapiński J., Panek T. (red.), *Diagnoza społeczna 2011. Warunki i jakość życia Polaków*, Warszawa 2011.
19. *Informacja o wynikach kontroli dostępności wybranych świadczeń opieki zdrowotnej*, NIK, Warszawa 2010.
20. *Inwestowanie w przyszłość Europy. Piąty raport na temat spójności gospodarczej, społecznej i terytorialnej*, Luksemburg: Urząd Publikacji Unii Europejskiej 2010.

21. Klajbor T., Ciężka B., Czyż P., *Diagnoza potencjału regionalnych instytucji naukowych w ramach projektu „Podlaska Strategia Innowacji – budowa systemu wdrażania”*, ASM – Centrum Badań i Analiz Rynku Sp. z o.o., Białystok, listopad 2011.
22. *Klustry jako potencjał rozwoju – województwo podlaskie*, Białostocka Fundacja Kształcenia Kadr, Białystok 2010.
23. *Klustry w Województwie Podlaskim*, PARP, Warszawa 2011.
24. Kolwitz M., *Polski system ochrony zdrowia – perspektywy i możliwości zastosowania systemów ochrony zdrowia innych państw Unii Europejskiej*, Roczniki Pomorskiej Akademii Medycznej w Szczecinie, Szczecin 2010.
25. Komornicki T., Rosik P., Stępiak M., *Analiza dostępności transportowej w poszczególnych gałęziach transportu*, ekspertyza dla Ministerstwa Infrastruktury, Warszawa 2010.
26. Komornicki T., Rosik P., Stępiak M., *Dostępność transportowa Polski Wschodniej*, ekspertyza wykonana na zlecenie Ministerstwa Rozwoju Regionalnego na potrzeby aktualizacji Strategii rozwoju społeczno-gospodarczego Polski Wschodniej do roku 2020, Warszawa 2011.
27. Komornicki T., Szejgiec B., *Handel zagraniczny. Znaczenie dla gospodarki Polski Wschodniej*, Ekspertyza wykonana na zlecenie Ministerstwa Rozwoju Regionalnego na potrzeby aktualizacji Strategii rozwoju społeczno-gospodarczego Polski Wschodniej do roku 2020, Warszawa 2013.
28. *Koncepcja przestrzennego zagospodarowania kraju 2030*, dokument przyjęty przez Radę Ministrów 13 grudnia 2011 roku, Warszawa 2011.
29. Kondratiuk-Nierodzińska M., Gardocka-Jałowicz A., *Stan innowacyjności i konkurencyjności województwa podlaskiego*, Białystok 2011.
30. Kondratiuk-Nierodzińska M., Madras-Kobus B., Kupiec E. (red.), *Podlaska Strategia Innowacji*, projekt, Białystok 2012.
31. *Konkurencyjność i znaczenie rolnictwa oraz sektora rolno-spożywczego w województwach Polski Wschodniej*, ekspertyza na zlecenie Ministerstwa Rozwoju Regionalnego, Warszawa 2011.
32. Kowalski A.M., *Znaczenie klastrów dla innowacyjności gospodarki w Polsce*, Oficyna Wydawnicza SGH (publikacja w druku), Warszawa 2013.
33. *Krajowa Strategia Rozwoju Regionalnego 2010-2020: Regiony, Miasta, Obszary Wiejskie*, dokument przyjęty przez Radę Ministrów dnia 13 lipca 2010 roku, Warszawa 2010.
34. *Krajowy Program Reform 2011 (KPR)*, dokument przyjęty przez Radę Ministrów 26 kwietnia 2011 roku, Warszawa 2011.
35. *Krajowy Program Reform, aktualizacja na lata 2012-2013*, dokument przyjęty przez Radę Ministrów 25 kwietnia 2012 roku, Warszawa 2012.
36. *Krajowy Program Reform, aktualizacja na lata 2013-2014*, dokument przyjęty przez Radę Ministrów 30 kwietnia 2013 roku, Warszawa 2013,
37. Maleszewska I., *Sytuacja społeczno-gospodarcza województwa podlaskiego w latach 2006-2010*, Białystok 2010.
38. *Marketingowa Strategia Polski w sektorze turystyki na lata 2012-2020*, Polska Organizacja Turystyczna, Warszawa 2012.
39. Matusiak K.B., *Ośrodki innowacji i przedsiębiorczości w Polsce. Raport 2010*, SOOIPP, Warszawa 2010.
40. *Młodzi 2011*, Kancelaria Prezesa Rady Ministrów, Warszawa 2011.
41. *Nauka i technika w 2010 r.*, Informacje i opracowania statystyczne, Główny Urząd Statystyczny, Warszawa 2012.
42. Nowicki M. (red.), *Atrakcyjność inwestycyjna województw i podregionów Polski*, Instytut Badań nad Gospodarką Rynkową, Gdańsk 2010.
43. *Określenie potencjału energetycznego regionów Polski w zakresie odnawialnych źródeł energii – wnioski dla Regionalnych Programów Operacyjnych na okres programowania 2014-2020*, Warszawa 2011.
44. Parysek J., *Aglomeracje miejskie w Polsce oraz problemy ich funkcjonowania i rozwoju*, Poznań 2008, dostępny: http://www.rr.amu.edu.pl/files/RR_05__04.pdf.

45. Pełto D., Misiewicz E.I., Piotrowska E., Skrodzka I., *Raport Wewnętrzne zróżnicowania województwa podlaskiego. Potencjał demograficzny, rynku pracy i gospodarczy*, Białystok, 13 lipca 2012 roku (materiał niepublikowany).
46. *Piąte sprawozdanie w sprawie spójności gospodarczej, społecznej i terytorialnej. Inwestowanie w przyszłość Europy*, 16 listopad 2010, Komisja Europejska, Bruksela 2010.
47. *Plan działań dla Żywności i Rolnictwa Ekologicznego w Polsce w latach 2011-2014*, MRiRW, Warszawa 2011.
48. *Plan gospodarowania wodami na obszarze dorzecza Wisły, Plan gospodarowania wodami na obszarze dorzecza Pregoty oraz Plan gospodarowania wodami na obszarze dorzecza Niemna*, dokumenty przyjęte przez Radę Ministrów w dniu 22 lutego 2011 roku, Warszawa 2011.
49. *Plan Uporządkowania Strategii Rozwoju*, tekst uwzględniający dokonane w dniu 10 marca 2010 roku oraz 30 kwietnia 2011 roku reasumpcje decyzji Rady Ministrów z dnia 24 listopada 2009 roku, Warszawa kwiecień 2011.
50. *Polityka energetyczna Polski do 2030 r.*, dokument przyjęty przez Radę Ministrów 10 listopada 2009 roku, Warszawa 2009.
51. *Polska 2011. Raport o stanie handlu zagranicznego*, Ministerstwo Gospodarki, Warszawa 2011.
52. *Polska 2030. Trzecia fala nowoczesności. Długookresowa strategia rozwoju kraju*, dokument przyjęty przez Radę Ministrów w dniu 5 lutego 2013 roku, Warszawa 2013.
53. *Position of the Commission Services on the Development of Partnership Agreement and Programmes in Poland for the period 2014-2020*, 28/09/2012. European Commission, Brussels 2012.
54. *Potencjał naukowo-badawczy podlaskich uczelni wyższych*, Podlaska Strategia Innowacji – Budowa Systemu Wdrażania, Raport z badań, przygotowany przez zespół ekspertów Instytutu Badań i Analiz VIAVDE oraz ECDS Polska, Białystok, grudzień 2011.
55. *Powstaje Rail Baltica. Szkoda tylko, że na Litwie a nie u nas*, [w:] Gazeta. Białystok [online], PAP, aktualizacja 02-08-2012 14:43, Dostępny: http://bialystok.gazeta.pl/bialystok/1,35241,12241283,Powstaje_Rail_Baltica__Szkoda_tylko__ze_na_Litwie_.html.
56. *Program Budowy Dróg Krajowych na lata 2011-2015*, dokument przyjęty przez Radę Ministrów 25 stycznia 2011, Warszawa 2011.
57. *Program Rozbudowy KSP w zakresie połączenia Polska-Litwa*, Konstancin-Jeziorna 2011.
58. *Program Rozwoju Sieci Lotnisk i Lotniczych Urzędzeń Naziemnych*, dokument przyjęty przez Radę Ministrów w dniu 8 maja 2007 roku, Warszawa 2007.
59. *Programowanie perspektywy finansowej 2014-2020 – uwarunkowania strategiczne*, Ministerstwo Rozwoju Regionalnego, Departament Koordynacji i Polityki Strukturalnej, Warszawa 2012.
60. Proniewski M. (red.), *Diagnozy, analizy i modelowanie rozwoju. Foresight regionalny. Województwo Podlaskie 2020 plus*, Białystok 2011.
61. *Propozycje możliwych kierunków działań rządu w poszczególnych regionach, w tym określenie potencjałów rozwojowych województw*, Centrum Europejskich Studiów Regionalnych i Lokalnych EUROREG na zlecenie Ministerstwa Rozwoju Regionalnego, Warszawa 2010.
62. *Ramowa Dyrektywa Wodna - Dyrektywa 2000/60/WE Parlamentu Europejskiego i Rady) z dnia 23 października 2000 roku*, ustanawiająca ramy wspólnotowego działania w dziedzinie polityki wodnej.
63. *Raporty na temat wielkich miast Polski. Białystok*, PWC, Białystok 2011.
64. *Raport pokrycia terytorium Rzeczypospolitej Polskiej istniejącą infrastrukturą telekomunikacyjną*, UAE, Warszawa 2012.
65. *Raport „Przedsiębiorczość akademicka – regionalny program wsparcia innowacji poprzez promocję firm typu spin-off i spin-out”*, Białystok 2011.
66. Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady ustanawiające wspólne przepisy dotyczące Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, Europejskiego Funduszu Społecznego, Funduszu Spójności, Europejskiego Funduszu Rolnego na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich oraz Europejskiego Funduszu Morskiego i Rybackiego objętych zakresem Wspólnych Ram Strategicznych oraz ustanawiające przepisy ogólne dotyczące Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, Europejskiego Funduszu Społecznego i Funduszu Spójności oraz uchylające rozporządzenie Rady (WE) nr 1083/2006, SEC(2011)1141 wersja

- ostateczna i SEC(2011)11142 wersja ostateczna, Komisja Europejska, Bruksela, dnia 14.03.2012, COM(2011)615 wraz z późniejszymi zmianami.
67. Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady w sprawie unijnych wytycznych dotyczących rozwoju transeuropejskiej sieci transportowej, Bruksela 2011/0294 COD.
  68. Rozporządzenie z dnia 23 grudnia 2010 r. w sprawie szczegółowego sposobu klasyfikacji tytułów dłużnych zaliczanych do państwowego długu publicznego, w tym do długu Skarbu Państwa – Dz.U. 2010 Nr 252 poz. 1692-
  69. Stanaszek A., Tędziągolska M., *Badanie świadomości ekologicznej Polaków ze szczególnym uwzględnieniem energetyki przyjaznej środowisku. Raport z badania*, badanie przeprowadzone w ramach projektu „Z energetyką przyjazną środowisku za pan brat”, Warszawa 2011.
  70. Stanowisko Konwentu Marszałków Województw RP z dnia 12 stycznia 2012 roku w sprawie uwag do projektów rozporządzeń Parlamentu Europejskiego i Rady dotyczących przyszłej perspektywy finansowej w zakresie finansowania rozwoju obszarów wiejskich, Polańczyk.
  71. *Strategia Bezpieczeństwo Energetyczne i Środowisko – perspektywa do 2020 r.*, projekt z dnia 28 czerwca 2012 roku.
  72. *Strategia innowacyjności i efektywności gospodarki „Dynamiczna Polska 2020”*, dokument przyjęty przez Radę Ministrów w dniu 15 stycznia 2013 r., Ministerstwo Gospodarki, Warszawa 2013.
  73. *Strategia Rozwoju Kapitału Ludzkiego 2020*, dokument przyjęty przez Radę Ministrów w dniu 18 czerwca 2013 roku, Warszawa 2013.
  74. *Strategia Rozwoju Kapitału Społecznego 2020*, dokument przyjęty przez Radę Ministrów w dniu 26 marca 2013 roku, Warszawa 2013.
  75. *Strategia Rozwoju Kraju 2020. Aktywne społeczeństwo, konkurencyjna gospodarka, sprawne państwo*, przyjęta przez Radę Ministrów w dniu 25 września 2012 roku, Warszawa 2012.
  76. *Strategia Rozwoju Społeczno-Gospodarczego Polski Wschodniej do roku 2020*, dokument przyjęty przez Radę Ministrów w dniu 30 grudnia 2008 roku, Warszawa 2008.
  77. *Strategia Rozwoju Społeczno-Gospodarczego Polski Wschodniej do roku 2020. Aktualizacja*, dokument przyjęty przez Radę Ministrów w dniu 11 lipca 2013 roku, Warszawa 2013.
  78. *Strategia Rozwoju Systemu Bezpieczeństwa Narodowego Rzeczypospolitej Polskiej 2022*, dokument przyjęty przez Radę Ministrów w dniu 9 kwietnia 2013 roku, Warszawa 2013.
  79. *Strategia Rozwoju Transportu do 2020 roku (z perspektywą do 2030 roku)*, dokument przyjęty przez Radę Ministrów w dniu 22 stycznia 2013 roku, Warszawa 2013.
  80. *Strategia Sprawne Państwo 2011-2020*, dokument przyjęty przez Radę Ministrów w dniu 12 lutego 2013 roku, Warszawa 2013.
  81. *Strategia Zrównoważonego Rozwoju Wsi, Rolnictwa i Rybactwa na lata 2012-2020 (SZRWRIr)*, dokument przyjęty przez Radę Ministrów w dniu 25 kwietnia 2012 roku, Warszawa 2012.
  82. Strumińska-Kutra M., *Świadomość ekologiczna Polaków. Analiza wyników badań ilościowych z lat 1992-2011*, Instytut na rzecz Ekorozwoju, 2012.
  83. *Studium układu dróg szybkiego ruchu w Polsce – Raport z analizy podziału funkcjonalnego sieci drogowej*, Warszawa 2008.
  84. *Studium wykonalności projektu Sieć Szerokopasmowa Polski Wschodniej – województwo podlaskie*, Warszawa 2011.
  85. Swianiewicz P., Herbst J., Lackowska M., Mielczarek A., *Szafarze darów europejskich. Kapitał społeczny a realizacja polityki regionalnej w polskich województwach*, Wydawnictwo Naukowe SCHOLAR, Warszawa 2008.
  86. Szczucka A., Turek K., Worek B., *Bilans Kapitału Ludzkiego. Kształcenie po szkole*, PARP, Warszawa 2012.
  87. Uchwała nr 108/1494/2012 Zarządu Województwa Podlaskiego z dnia 19 lipca 2012 roku w sprawie przyjęcia Założeń procesu aktualizacji Strategii Rozwoju Województwa Podlaskiego do roku 2020, powołania Zespołu do spraw aktualizacji Strategii Rozwoju Województwa Podlaskiego, Zespołu ds. programowania perspektywy finansowej 2014-2020 oraz grup tematycznych, z późn. zm.

88. Uchwała Sejmiku Województwa Podlaskiego nr XII/125/11 z dnia 24 października 2011 roku w sprawie zasad, trybu i harmonogramu aktualizacji Strategii Rozwoju Województwa Podlaskiego do roku 2020 oraz Regionalnej Strategii Innowacji Województwa Podlaskiego, z późn. zm.
89. Ustawa o zasadach prowadzenia polityki rozwoju z dnia 6 grudnia 2006 roku, Dz.U. z 2006 r. Nr 227, poz. 1658 z późn. zm.
90. Ustawa z dnia 18 lipca 2001 roku Prawo wodne, Dz. U. 2012 Nr 0 Poz. 145 j.t. z późn. zm.
91. Ustawa z dnia 5 czerwca 1998 r. o samorządzie województwa, Dz.U. z 2001 r. Nr 142, poz. 1590 z późn. zm.
92. Ustawa z dnia 3 października 2008 roku o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko, Dz.U. z 2008 r. Nr 199, poz. 1227 z późn. zm.
93. Ustawa z dnia 13 września 1996 roku o utrzymaniu czystości i porządku w gminach – Dz.U. 1996 Nr 132 poz. 622 z późn. zm.
94. *Wieloletni program inwestycji kolejowych do 2013 roku z perspektywą do roku 2015*, Ministerstwo Infrastruktury, 2011.
95. Wiśniewska A.M., Liczmańska K., *Tworzenie wartości dla klientów w erze technologii informatyczno-komunikacyjnych*, Roczniki Ekonomiczne Kujawsko-Pomorskiej Szkoły Wyższej w Bydgoszczy, nr 3, Wydawnictwo Kujawsko-Pomorskiej Szkoły Wyższej w Bydgoszczy, Bydgoszcz 2010.
96. *Wnioski z piątego sprawozdania w sprawie spójności gospodarczej, społecznej i terytorialnej: przyszłość polityki spójności*, 2010, Komunikat Komisji do Parlamentu Europejskiego, Rady, Europejskiego Komitetu Ekonomiczno-Społecznego, Komitetu Regionów oraz Europejskiego Banku Inwestycyjnego, Komisja Europejska, Bruksela, KOM(2010) 642/3.
97. Wolszczak-Derlacz J., Parteka A., *Produktywność naukowa wyższych szkół publicznych w Polsce. Bibliometryczna analiza porównawcza*, Raport Ernst&Young, Warszawa 2010.
98. Wójcik P., Herbst M., *Obszary polaryzacji i dyfuzji rozwoju społeczno-gospodarczego w Polsce. Próba delimitacji*, ekspertyza na zlecenie Ministerstwa Rozwoju Regionalnego, Warszawa 2012.
99. *Założenia Krajowej Polityki Miejskiej do roku 2020*, dokument przyjęty przez Radę Ministrów w dniu 16 lipca 2013 roku, Warszawa 2013.
100. *Założenia projektowanych zmian. Kształcenie zawodowe i ustawiczne*, Informator, Warszawa 2011.
101. *Założenia Systemu Zarządzania Rozwojem Polski*, Ministerstwo Rozwoju Regionalnego we współpracy z Kancelarią Prezesa Rady Ministrów i Zespołem Doradców Strategicznych Prezesa Rady Ministrów, dokument przyjęty na posiedzeniu Rady Ministrów w dniu 27 kwietnia 2009 roku, Warszawa 2009.
102. Zuba M., *Szanse i bariery w integracji łańcucha żywności ekologicznej w Polsce*, [w:] „Zeszyty Naukowe WSEI”, seria Ekonomia nr 3 (1/2011).